

Györgyi Csaba

Félpercesek

Játékok

– Holnap majd elvisz egy úrhajó – mondta János. Ilona, a pultoslány elbőgte magát. A kocsmában levők közül néhányan rötyögtek, mások csak hallgattak. Csendes borszag ölelte át az egész italboltot.

Hirtelen felcsapódott az ajtó, s a lenyugvó nap aranyával és az alkonyi szél különösen telt illatával Géza lépett be, a kocsmá halott filozófusa, s nagyon komolyan azt mondta Jánosnak:

– Könyörgöm, áruld el, hogy van-e titkod! De ha van titkod, könyörgöm, ne áruld el, hogy mi az!

János meg sem moccant.

Géza egy lélegzetvételnyi szünet elteltével holtan rogyott össze.

Megint.

Mono

James aznap este kung-fu-gyűlölettel bámulta a tátra helyezett növényeket és állatokat. Hányini szeretett volna, mint egyszer régen, amikor megbukott romantikából. Most mégsem hányt és nem is bukott meg semmiből, hanem belenézett a teáskannájába:

– Belenézek a teáskannámba – szólt Lionelhez –, és tudod, mit látok?

– Mit?

– Véres rózsákon taposó, vastag talpú csizmákat, meg azt, hogy felállványozták a Tiszát, meg hogy halálosan szép felhők ölelgetik a halálosan szép eget... az a törpe meg, tudod, aki a díszleteket szokta rendben tartani,

kérdez. Megint kérdez. Amott meg egy padon egy kövér nő ül, és valami francia újságon röhög.

– Részeg vagy, James, megint részeg vagy – mondta Lionel.

– Mitől? A krumplitól?

– Nem, a bortól. – Ekkor egy törpe toppant be a kocsmába, és nagy komolyan James elé állt:

– Akkoriban is láttál ilyen képeket, amikor még nem voltál alkoholista?

– James tényleg részeg volt, és félrehallotta, amit a törpe mondott neki. James és a törpe összeverekedtek. Miután James győzött, nekivörösödve lenézett a törpére, és fulladozva így vágott vissza:

– Mono magnóval is lehet csajozni.

Ellenkező irányba haladó gömbök ideje

Látod? Nincs vége. Súlya, mint a mindenségé. Húzása, íve, sújtása olyan, ahogyan egy nagy ingaóra megáll. Nehéz megállás. Óarany állás. Lassúbb még annál is, ahogyan az utolsó este jön el. Mint egy ember, úgy mosolyog ez az este. Bent és kint. Óarany este. Fekete aranyból.

Ellentétek

Férfi vándorolt a városka parkjában a verőfényes, őszi estében. Kétségbe volt esve, és még ráadásul álmos is volt, hiszen le sem feküdt egész álló nap. Egyre csak a kedvese járt a fejé-

ben. Pontosan úgy, ahogyan most ő a parkban.

Elbűvölte az alkony szépsége, arcának szelíd íve, amire rá-rábólintot-tak vágyának csokrai-bokrai.

A férfi előtt tömeg tüntetett. Némán, hisz már betört a park minden ablaka.

– Megtalállak – sírta –, úgyis megtalállak. Egyszer úgyis megtalállak, mert jobban szeretted.

Lassan-lassan bezárták a parkot is. Minden fa megmaradt.

Új emberekről

Új emberekről írok. Szegényebbek és érzékenyebbek, mint azok, akik a városokat építették.

Már semmi sem olyan, mint régen volt. A természet visszavette a magáét. A ciklikus felejtés pora a hagyomány pórusaiba hatolt. Városok, jelek, új halmok, utak. Falvak a városokban.

Valahogy minden bujkál, de valahogy semmi sem olyan most, Európa után, mint amilyen Európa előtt lehetett. Talán nem is volt Európa.

Nem volt, mert már senki sem emlékszik rá.

Megrekedt egy magocska egy betonrepedésben és növekedni kezdett. Szétfeszítette a tér burkát, s az idő ege felé lendült, álmosan, nagyokat ásítva.

Nincs többé szemét. Már senki sem szemetel. Már a szemétből kirakott mozaikok mintáit is rég elfelejtették.

Megérti az egyik ember a másikat:

– Miért énekel az arcod?

– Látott-e már valaki ilyen poros-kéket a messze mögé beszorulni?

– Fahéj és kakaó ismerete és birtoklása nélkül fahéjas kakaóra vágyom. Talán sosem volt fahéj. Talán soha nem volt kakaó az egy élet alatt begyalogolható világban.

– Meg akarom csókolni az árvaság illatát.

– Néha egy rejtőzködő nagymama virágokból levest főz nekem. Aznap tudom, hogy ünnep van, de a nagymama még akkor sem bújik elő. Nem fél, de nem akarja, hogy meglássam.

Tudod

Ahogy érett asszony a haját, oly hatványdan bontja ki a föld és az ég bezárt színeit a nap. Ajka minden tárgy arcát feltalálja, minden harmatcsöpp, minden riadt kis repedés, ív és játszó árnyékvetés megkapja a maga fényét.

Fent is, lent is.

Értsd már meg végre: reggel van.

Múltjaik

Volt egyszer egy sivatag a földön. Volt ebben a sivatagban egy erőd alakú szikla. Ez valamikor egy erőd volt. Senki sem tudja, hogy kik éltek abban az erődben. Az erőd minden emléke eltűnt az idő kútjaiban. Egyedül csak a neve maradt fenn: Gon-Gai Faile Semsé.

Gon-Gai Faile Semsé. Karcsú szellemek forró nyarai játszadoznak súlyos esésű fátjol-függönyökkel.

Gon-Gai Faile Semsé. Sötétség és csönd. Sötétség és gyémántok. Egy mosoly a túloldalról.

Tangó

Az egyes napszakok fényei, fénytörései odahúzódnak, bekucorodnak a város kis zugaiba, repedéseibe, villamossínek alá, táblák éleire, eldobott cigarettásdobozok fóliáinak gyűrődéseibe. Egy pillantás le, aztán

fel, a felhők ritmusaiba, elrebbenő formáiba.

Behunyom a szemem. Lassan egymásra fényképeződik minden. Dallam csendül fel legbelül, a mélységek és a magasságok tömegei himbálva táncba lendülnek.

Ez tangó. Városi tánc. Este fél hétkor az utca közepén.

Kivégzés

Vonalon megyünk a hóban, havas vonalon.

Két kártyát kapott mindenki: egy kártyát ide, egyet meg oda. Próbálunk visszaemlékezni valamire, valami szépre, ami tegnap történt.

Az egyik kártyán nincs semmi. A másik kártyán az van, ami vagy. A harmadikon meg az, hogy mit kellett volna tenned, hogy ne végezzenek ki. De azt a kártyát nem adták oda. Azzal kártyáznak a hóhéraid.

A havas út végén ácsolt emelvény. Már várnak minket. Ránk néznek. Leteszik a kártyát... úgyis újra lehet majd kezdeni a játékot... ha majd mindenkét fölakasztottak. A kártyajáték már csak ilyen.

Senki sem érez már semmit. Mindenki a munkáját végzi. Üres kártyám fehér, mint a hó. Ha a hóba hajítanám,

zajtalan hullana alá,
zajtalan hullana alá.

Haza

A fehérre meszelt falak vakító fogsorként már messziről jelezték a helyet, ahol megbújt a kis falu a csenevész, száraz kőrökkel telepötyögött sziklás fennsíkon. Nagyon erősen sütött a nap, s az ég valami furcsa természet-

ellenességgel hajlott át mélykékből alkonyi koromfeketébe.

Este volt, s az olajszagú, vén busz úgy szórta ki utasait a falu kis terének foghíjas kövezetére, miként későn megtért kurva szórhatja a bűnbánat aranyait egy magaslati zarándoktemplom perselyébe.

Kábult, fáradt lelkek szédültek be a kis fogadóba. Csinosan, tompán, a civilizáció fásult göggyével.

Éhesen, ragacsosan.

Hazavágyva.

A pokolba kívánva ezt a földbe vajt, sáros-poros, dacosan ostoba, idegen világot.

Senki sem tudta, hogy mi a falu neve. Senkit sem érdekelt, hogy mi a falu neve.

Aznap este mindenki evett a helyi különlegességből, abból a fagyús-zsíros, formátlan pogácsából, amiről Andrénak megmagyarázhatatlan módon a szülés jutott az eszébe.

A következő reggel három dolog történt.

Az autóbusz a falu kis főterén mindörökre lerobbant.

André kivételével minden látogató meghalt. Őket hamarosan el is temették.

Andrét ez az egész már nem érdekelte. Testében a tegnapi pogácsa hatására szétterjedt a vidék íze-élete, s megszűnt minden, ami azelőtt volt.

Nem volt többé André. Hazaérkezett.

Ő is, ahogyan a falu többi lakója, megérkezett.

A behatoló

– Kedves barátaim, olyan szívesen maradnék itt veletek, fent a Hegyen, vigadozni és lakomázni, de vissza kell mennem a Városba. Valamit otffejtettem.

Kiléptem a körből. Azonnal hűvösebb, karcosabb lett minden. Felém tátotta magát egy száj. Nem ásított. Nem is kiáltott. Továbbmentem.

Haladtam lefelé. Sűrűsödött és lelassult az Idő. Álomból ébredt fel minden, pedig a fekete éjszaka csészéjében voltunk.

Láttam magam körül őket. A megrekedteket. A kint rekedtekeket, akik a Városból már kijutottak, de a Hegyet még nem érték el. Motyogtak valamit magukban. Latolgattak. Énekelni próbáltak, de táncolni már nem.

Elértem a Város határát. Szívszorogató émelgyéssel léptem be a térbe. Nem állított meg senki, de tudtam jól, hogy távcsöveikkel messziről kísérik. Hamar elértem az első, üszkös falakat. Ekkor már támolyogtam, mint oly sokan. Éheztem, mint oly sokan.

Betaszítottam a Kocsma ajtaját. Bent behatolóknak öltözött reménykedők, a Hegyről fantáziáló s eközben maguknak arcot festő emberek álltak körbe egy fiatal lányt. Nem, nem lány az, bocsánat, rosszul látom, hanem egy öreg hölgy. Nem fél, de már nagyon indulna valahová, pedig egy belsőbb teremből vastag, rekedt hangon valaki hívja befelé, még beljebb, még beljebb, egy mulatságba.

Az öreg hölgy nagyon szépen mosolyogva... hoppá, mégis egy fiatal lány az... így szól:

– Kedves barátaim, olyan szívesen maradnék itt veletek, lent a Városban, vigadozni és lakomázni, de vissza kell mennem a Hegyre. Valamit otffejettem.

Azzal elindult, egyenesen felém. Amikor egymásnak ütköztünk, a hatalmas tükörlap, a Kocsma terét megsokszorozva, ezerfelé robbant.

A Föld története

Hallottam meghalni az öreg indiánt. Utolsó szavait már csak énekelni tudta:

Nincs gyermekem. Meghalok, és senki, senki nem fog emlékezni rám. Senki sem kaparja majd elő magéletem s felhőkbe csapó szerelmeim, lennülő, lendülő fájdalmaim maroknyi fűszercsomóit nevem vén, odvas fájából.

Nem tudtam elmondani a fiamnak, hogyan lélegzik a föld. Nem fogja tudni senki, hogy láttam, éreztem, beengedtem az erdős hegyek vonulataiban ébredő hajnal párájának ízét, illatát, hangjait, rendjeit. Bánatát. Éreztem és tapintottam a szinte már elviselhetetlenül parázsló, határtalan, mélybe borulóan kék fennség alatt elhullámozó domboknak, kishegyeknek, meghasadékoknak, s szem-nem-látta titkok miriádjának élően finom kislökésekben szétlobbanó áramlatait.

Igen, el szerettem volna mondani a fiamnak, hogy így örül az élettől betelepült, lakott mindenség a sok kis esti fényben. Éber vagyok a villanóan éles segédvonalak meg-megvastagítása után elkezdett új és tiszta lap Másik Földjéről, a fenn s lenn egyszerre ugyanúgy valóról, ami közé valaha kifeszített bennünket a Minden Kezdet hirtelen első életté fakadása. Hiszem, tudom, valom és élem a természet elevensége alól kirajzolódó, mérhetetlenül frissen, nyargalóan hazaérkező, lelkek ezerszer ezer vitorláit kifeszítő eszmének el nem múló, újra meg újra felcsengő-bongó reménységét, mely a korokon át eddig is magában rejtette minden ember és madár megérkezését oda, ahonnan az alkonyatok szél-indái felszállanak, s ahová a hajnalok alakzatai megtérnek nagy szunnyadásaikra. Nagy szunnyadásaikra.

Vágyaimat, a fiatal, szelídítetlen, vad lovakat most elengedem, előre, a végtelenekről függeszkdő horizont hideg csillagai felé, hogy őket követve teljesen kicseréljem színekre a világot.

Most engedjete el! Ígérem, nem fogok sokáig zuhanni. Hazamegyek a fiamhoz, hogy elmeséljem neki a Föld történetét.

Hajnalodik

Hajnalodik. Egyetlen hosszú lélegzet a mindenség. Elevenné mégis csak a gondolat teszi. Talán semmi sem élne, ha most nem hajnalodna.

Közeledem a ház felé. Hirtelen megrettent az ötlet, hogy nem tu-

dom, hol vagyok és mi a nevem. A következő pillanatban inkább már csak szórakoztat ez a gondolat. Felnézek a csillagos égboltra, s egészen megnyugtatom magam a növények illatával és a természet testének halk roppanásaival.

Ahogy kilépek a lombok tárnyékából, egy karcsú űrrakéta képe késztet arra, hogy mégis inkább tovább gondolkodjam. Újabb játékba kezdek: ez a Föld vagy a Mars, vagy egy másik bolygó? Sajnos tényleg nem emlékszem. Félek. Elálmosodom.

Esteledik vagy hajnalodik.

